

LBRIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PETERS, AMANDA

Culegătorii de afine / Amanda Peters. - București :
Bookzone, 2024

ISBN 978-630-305-296-0

821.111

Redactor: **Ana-Maria Niculae**
Grafician copertă: **Teodora Savu**
Tehnoredactor: **Anca Marisac**

The Berry Pickers

Copyright © 2023 by Amanda Peters
By arrangement with Transatlantic Literary Agency Inc.
All rights reserved.

© Bookzone 2024, pentru prezenta ediție
Toate drepturile rezervate pentru limba română.
Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi stocată
sau reprodusă fără acordul editurii.

Editura Bookzone

Șoseaua Berceni nr. 104, sector 4, București
Comenzi și informații:
Telefon: 031-433.50.68
E-mail: office@bookzone.ro
www.bookzone.ro

AMANDA PETERS

CULEGĂTORII

DE AFINE

*Traducere din limba engleză și note
de Andrei Covaciu*

Bookzone
BUCUREȘTI, 2024

PROLOG

Stau cu spatele la perete, sprijinindu-mă de pernele turtite. Mae le lovise cu palmele, făcându-le să se umfle, dar asta se petrecuse cu câteva ore în urmă. Țin în mână o fotografie înfățișând-o pe Leah micuță, de pe vremea în care nici nu știam de existența ei. Dincolo de fereastră, soarele începe să scape, iar eu mă minunez cât de mult am fost format, influențat de femei, cu toate că m-am lipsit de ele în cea mai mare parte a vieții.

Durerea pe care o resimt în picioare mă împiedică să stau lângă focul aprins în apropierea ciotului de copac pe care de multă vreme îl consider un adevărat prieten. M-am săturat de stat în pat, de medicamente, de izolarea care însoțește boala, știind că oamenii pe care îi iubesc, indiferent cât de mult s-ar strădui, nu îmi vor înțelege niciodată singurătatea. Moartea e un pas pe care trebuie să-l fac singur. Leah, acum femeie în toată firea, mă vizitează de două ori pe săptămână. Sora mea Mae și fratele nostru mai mare, Ben, se îngrijesc de mine, cu toate că nu merit atenția lor. Mama se roagă.

— Joe? întredeschide Mae ușa, fața ei fiind încadrată de ușă și perete.

— Sunt treaz.

Ușa se deschide de tot, iar ea pășește înăuntru. Privirea ei pare veselă. O veselie cum, de ceva vreme, nu am mai citit în ochii nimănui.

— Pari fericită, Mae.

— Pentru că chiar sunt.

Mă căznesc să-mi îndrept spatele. Vreau să par în formă pentru ea, să-i arăt că orice o face fericită pe ea mă face și pe mine.

— Joe, a venit cineva să ne vadă. Și cred că ar trebui să ne punem la curent cu ce s-a mai întâmplat.

UNU

JOE

În ziua în care Ruthie a dispărut, muștele negre¹ păreau mai flămânde ca niciodată. Albii de la magazinul de la care ne cumpăram proviziile ziceau că amerindienii sunt niște culegători atât de buni pentru că nu știu ce substanță acra din sângele nostru le ține la distanță. Însă chiar și pe vremea aceea, când eram doar un băiețel de șase ani, știam că nu e adevărat. Muștele negre nu fac discriminări. Acum însă, după aproape cincizeci de ani, în vreme ce zac în pat, simțindu-mă ros din interior de o boală pe care nici măcar nu o pot vedea, nu mai știu ce e adevărat și ce nu. Poate că toți avem acreală în sânge.

Indiferent de gustul pe care îl are sângele cuiva, muștele negre tot înțeapă. Mama însă știa cum să facă să nu ne mai scărpinăm în timpul nopții, ajutându-ne să prindem măcar câteva ore de somn. Decojea puțină scoartă de arin de pe o creangă și o mesteca bine, după care întindea pasta rezultată peste mușcăture.

— Stai locului, Joe. Nu te mai zvârcoli, spunea în timp ce mă ungea cu pasta groasă.

¹ Muște negre – simulide. Vezi mai multe aici: <https://destepti.ro/muste-negre-purtatoare-de-boli-traiesc-in-apropierea-apelor>

Arinii creșteau printre copacii ce mărgineau câmpurile cultivate, care se întindeau la nesfârșit sau cel puțin așa mi se părea pe vremea aceea. Domnul Ellis, proprietarul pământurilor, marcase parcelele cu niște bolovani mari, care ne ajutau să știm unde ne aflam și încotro trebuia să ne îndreptăm, însă întotdeauna în cele din urmă ajungeam la unul dintre șirurile de copaci. Sau la Route 9, un drum plin de gropi de mărimea unor lubenițe și adânci cât niște lacuri, o linie întunecată de asfalt care se strecura printre câmpuri și ne aducea acolo în fiecare an.

Chiar și pe atunci, în 1962, de-a lungul Route 9 nu existau prea multe case, iar cele existente erau deja vechi, cenușii, dat fiind că vopseaua cândva albă se murdărise și se coșcovise. Verandele stăteau într-o rână și putrezeau lent, în vreme ce iarba înaltă, verde-galbenă, creștea printre mașini și frigidere abandonate, rugina decojindu-se și lăsându-se desprinsă de vânturile mai puternice. Când ajungeam din Nova Scotia, în toiuul verii, cu o caravană de muncitori cu pielea pământie, care râdeau și cântau în vreme ce străbăteau ținuturile năpădite de vegetație și rugină, localnicii își întorceau spatele, prezența noastră simbolizând propria ratare. Singurul moment în care zona se mai înveselea era toamna, când soarele stând să asfințească își răspândea razele aurii, iar câmpurile străluceau sub un cer magnific de septembrie.

În mijlocul ruginii și putreziciunii de acolo se înălța casa domnului Ellis, aflată la intersecția Route 9 cu drumul de pământ care ducea spre celălalt mal al lacului, în partea fără amerindieni, unde albi înotau și organizau picnicuri în zilele de duminică, pielea lor bășicându-se chiar și sub soarele blând al statului Maine. Acasă, peste mulți ani și înainte să plec iar, îmi aminteam de acea casă de parcă ar fi fost vorba de o fotografie

dintr-o carte sau o revistă pe care o răsfoiești într-o stație de autobuz sau în sala de așteptare a unui cabinet medical. Arțari înalți se semețeau deasupra aleii, iar cineva plantase un șir lung de pini între casă și drumul de pământ care ducea spre câmpuri, pentru ca nimeni să nu se poată uita pe furiș -- nu că noi n-am fi încercat.

— Ben, de ce ai vrea să-ți faci o casă numai din ferestre? l-am întrebat pe fratele meu.

— Oamenii au nevoie de un acoperiș deasupra capului. Și aici se face frig, la fel ca acasă.

— Dar... toate acele ferestre! m-am mirat.

— Ferestrele sunt scumpe. Așa le arată celorlalți că sunt bogați.

Am clătinat din cap, chiar dacă nu prea înțelegesem despre ce e vorba.

Albul casei pe care o văruiau din două în două veri, vopsind lemnăria cu roșu, cele două coloane care încadrau ușa din față -- toate acestea erau suficiente pentru mine, un copil care locuia într-o căsuță cu trei dormitoare și un acoperiș spart pe alocuri, să numesc clădirea aceea „Conacul”. Peste ani, când am revenit, domnul Ellis fiind de mult mort, în urma unui atac de cord, am revăzut „conacul” cu alți ochi și mi-am dat seama că nu e decât o clădire cu două caturi și bovindou.

Când am ajuns, pe la mijlocul lunii iulie, în vara în care am pierdut-o pe Ruthie, câmpurile erau pline de frunziș verde și fructe mici. Încă ne simțeam plini de entuziasm, uitând de anii în care munciserăm pe brânci. Tata ne-a lăsat provizii suficiente pentru opt-douăsprezece săptămâni, apoi, în aceeași zi, a plecat. În vreme ce se îndrepta spre graniță, în urma lui au rămas doar niște vălătuci de praf. Se ducea la New Brunswick, să ia niște culegători sezonieri în care putea să aibă încredere. Bătrânul Gerald și soția lui, Julia; Hank și Bernard,

gemenii aceia harnici și retrași; văduva Angus, cu cei șase copii, cu toții mari și puternici; plus Frankie, bețivul. Un tip haios, care se speria de urși și de întuneric și care, atunci când era de muncă, se cam lăsa pe tânjală.

Tata obișnuia să spună: „Mama voastră zice mereu că până și oamenii asemenea lui Frankie au nevoie de bani și de un scop în viață, chiar dacă e vorba de numai opt săptămâni.”

— Culeg mai mult decât el, tata, îi răspundeam, arătând din cap spre Frankie, în vreme ce acela își vâra distrat o boabă în gură. În plus, tot ce culege mănâncă.

— Joe, pe lumea asta există oameni pentru care facem concesii. Doar știi că era să moară înecat pe vremea când era bebeluș, iar după aceea nu prea a mai crescut. Cu Frankie nu e nimic în neregulă. Probabil Dumnezeu are pentru el un plan anume, drept care trebuie să-l acceptăm așa cum e. Are nevoie de asta în fiecare vară, la fel ca noi. Îi place să vină și să stea cu ceilalți culegători în jurul focului, primind în schimb și câțiva biștari. Asta îl ajută să privească spre viitor.

— Mda..., dar, tata..., am dat să spun, iritat de faptul că Frankie era plătit peșin, în vreme ce eu munceam mai mult decât el și tot ce aveam să obțin erau niște haine noi de școală, în septembrie.

— Niciun „dar”. Treci înapoi la muncă și poartă-te frumos cu Frankie. Nu știi niciodată când vei avea nevoie de bunăvoința oamenilor.

În vreme ce tata era plecat să-i urce pe ceilalți muncitori în bena camionetei, noi am făcut ordine și curățenie prin cabană, pregătind tabăra, sub atenta supraveghere a mamei.

— Băieți, să smulgeți și iarba crescută printre scândurile verandei. Aranjați și voi puțin locul ăsta.

Ne-am tăiat la degete smulgând iarba care îndrăz-nise să crească în absența noastră. Apoi am adunat vreascuri pentru plita de gătit, sub care focul ardea aproape continuu, și pentru cazanul care ne asigura apa caldă pentru spălatul vaselor, iar în weekenduri, pentru cel al rufelor. Sora mea Mae împreună cu alte câteva fete ne-au ajutat să pregătim cabana. Ca în fiecare vară, câteva s-au dus și la locuința proprietarului și au ajutat-o pe soția aceuia să facă lună prin casă. Pentru asta primeau niscaiva bănuți, pe care apoi îi cheltuiau la târg, cumpărând agrafe de păr, whisky contrafăcut și floricele de porumb.

Lacul nu se zărea de la cabană, doar de la marginea taberei, acolo unde bătrânul Gerald și Julia își instalau cortul. Eram norocoși să avem parte de o cabană cu acoperiș, o ușă și câteva saltele vechi, pe care să dormim. Numai o mână de oameni ajungeau să locuiască în cabana aceea. Ceilalți, printre care se numărau și frații mei mai mari, Ben și Charlie, dormeau în corturi, pe pământul tare, folosindu-și hainele pe post de perne.

Când ajungeau toate familiile din Nova Scotia și New Brunswick, băieții deveneau gălăgioși și neastâmpărați. Nu se mai văzuseră de pe vremea ultimului cules și aveau o mulțime de povești să-și depene – de obicei, cu glas tare. În vara aceea, nu eram suficient de mare ca să mă alătur lor, așa că îmi petreceam timpul în compania lui Ruthie, pe care băieții mai mari o cam iritau. În timpul zilei, erau serioși și munceau, își amintea de ei și îi iubea, așa cum îi iubea și pe ceilalți membri ai micii noastre comunități. Însă noaptea, când începeau să cânte în jurul focului, flirtând cu fetele și hârjonindu-se, Ruthie se retrăgea în cabană și dormea cu spatele la peretele îndepărtat, ținându-și păpușa confecționată din cârpe sub braț. Mama dormea lângă ea, asemenea

unei bariere menite să o protejeze de băieții zgomotoși, pe care fata ei probabil că îi dăduse deja uitării.

În vara aceea, când am plecat de acasă, îndreptându-ne spre sud, în vechea camionetă s-au urcat șapte inși: mama, tata, Ben, Mae, Charlie, Ruthie și eu. Ben și Mae frecventau internatul pentru amerindieni și în fiecare dintre verile trecute mama abia îi așteptase să vină acasă, deși se prefăcea că nu e preocupată de asta. Când ajungeau, abia dacă apucau să coboare din mașină, înainte ca mama să se repeadă la ei, să-i apuce de haine, să le prindă capetele în palme și să se holbeze, pur și simplu, la fețișoarele lor, de parcă ar fi fost făcute din aur sau așa ceva. Apoi începea să-i sărute pe frunte, repetându-le întruna numele, ca și cum ar fi recitat *Ave Maria*. Tata îl bătea pe Ben pe spate și o îmbrățișa pe Mae, înainte să ne urcăm în camionetă și să pornim spre graniță. Reprezentantul Guvernului pentru problemele amerindienilor ne lăsa să-i vedem doar de două ori pe an: de Crăciun și la vremea culesului.

„Munca susținută clădește caracterul omului, vă ajută să deveniți *adevărați* cetățeni contribuabili” citise Ben cândva într-o scrisoare refăcută ca un joc de puzzle, după ce tata o rupsesese în bucăți. Tatei nu-i plăcea de domnul Hughes, reprezentantul Guvernului, gras ca o bute, cu nasul plin de găurele vineții. După ce tata citise scrisoarea, Ben și Mae nu au mai trebuit să se întoarcă la internat. Urmau să rămână acasă și să meargă la școala la care eram înscriși și noi, adică eu și Charlie.

Acum Ben doarme într-un pat strâmt, așezat lângă al meu. În cele mai multe dintre nopți stă treaz, temându-se că-mi voi da duhul în „tura” lui. Când nu stă el întins în pat, Mae e cea care îi ia locul, bombănind și sforăind. Am rămas doar noi: mama, Mae, Ben și eu. Dacă există o lume de dincolo, va fi plăcut să-i revăd pe cei pe care i-am pierdut. Să-i îmbrățișez și să le spun

că îi iubesc și că îmi pare rău. Am de împărțit scuze pe ambele maluri ale marelui fluviu ce desparte cele două lumi. Dacă raiul nu există oricum nu cred că voi afla vreodată, așa că nu am de gând să mă las muncit de această dilemă. Sunt tentat să-i spun mamei că nu cred în rai, însă ea crede că toți cei pe care i-a iubit și care au murit se află acum de-a dreapta Tatălui ceresc.

Într-o noapte senină, pe la mijlocul lunii august, stăteam cu toții adunați în jurul focului de tabără. Tata tocmai încetase să mai cânte la scripcă, iar noi obosiserăm de atâta dansat și cântat. Ruthie și eu ne întinseserăm pe jos o pătură. Ne sprijineam cefele în palme, în vreme ce urmăream cum licuricii se luau la întrecere cu stelele, încercând să ne capteze atenția. Cei norocoși și suficient de mari se duseseră la Allen's Mountain, unde aprinseseră propriul foc de tabără. Mae ne spusese tot felul de povești despre băieții și fetele de acolo, care dansau și se sărutau, încercând să ne convingă că fusese mereu cuviincioasă și nu făcuse niciodată așa ceva. Nici eu, nici Ruthie nu o credeam. Pentru Mae nu existau petreceri care să nu-i placă, unde să nu facă vreo năstă-râmbă. În jurul focului nostru însă, discuția a luat o cu totul altă turnură.

— Ei zic că e bine, că-i ajută pe copii să se integreze, să-și găsească de lucru.

Bătrâna avea niște degete noduroase, însă cu ele reușea să confecționeze coșuri din mlădițe de frasin fără ca măcar să se uite ce face.

— Eu cred că totul e un mare rahat cu perje. Nimeni nu are voie să ne ia copiii așa, cu atât mai puțin alții. Doar ați văzut cum îi cresc pe-ai lor: toți se fândosesc și se smiorcăie fără încetare. Nu se bucură de nimic -- iar acum vor să ni-i ia și pe ai noștri.

— Nu mă înțelegeți greșit: mă bucur să-i am pe Ben și pe Mae pe lângă mine, însă trebuie spus ceva

despre felul în care le predau copiilor învățăturile din Biblie, a spus mama, aplecându-se spre foc ca să vadă mai bine ciorapii pe care tocmai îi cârpea. Nu sunt sigură dacă a fost bine să-i scoatem pe Ben și Mae de la școala aceea, dar Lewis e convins că a fost cea mai bună decizie.

Mama, deși nu din vina ei, se atașase de biserică, de ceremoniile elaborate, care le înlocuiseră pe cele pe care și le îndepărtase de la inimă, din timpul unei copilării despre care rareori aducea vorba. Ruthie s-a ridicat în capul oaselor, șoptindu-mi că trebuie să se ducă la pipi și lăsând în pătură o adâncitură caldă. Puțin mai târziu am constatat că nu avusese de gând să revină. Mama a pornit în căutarea ei, iar în cele din urmă a găsit-o dormind ghemuită în cabană.

A doua zi, Ruthie a dispărut.

Tata se plimba printre șiruri, verificând cum progresam cu lucrul, arătând tufele pe care muncitorii le săriseră și pe cele culese doar parțial. La sfârșitul fiecărei zile se întâlnea cu cei care mânuiau instrumentele pentru cules² și trecea pe răboj câte lăzi fuseseră umplute în ziua respectivă. Leneșii încercau să pună pe fundul lădițelor frunze verzi și codițe de fructe, lăsând să pară că în ziua aceea culeseră mai multe fructe decât în realitate. Tata însă îi descoperea de fiecare dată, indiferent de câte ori încercau să-l tragă pe sfoară. Culegătorii erau plătiți în funcție de numărul lădițelor umplute. Domnul Ellis tocmai se plimba de-a lungul uneia dintre funiile lungi care separau șirurile, când Ruthie a ajuns lângă tata, venind din cealaltă direcție și cărând o găletușă cu apă. Simțind cum mâinile îi tremură din pricina greutății, a ridicat găletușa albastră, din plastic, cu toartă albă,

² E vorba despre greblele/pieptenii pentru cules afine, cătină, coacăze etc.

asemănătoare celor cu care obișnuiam să construim castele de nisip în după-amiezele de duminică.

— *Wela'lin ntus*, i-a mulțumit tata, luând găletușa și începând să bea.

— Fata asta e cam tăcută, Lewis, a spus domnul Ellis și și-a pus palma asudată pe capul ei, începând să o mângâie cu mișcări circulare, țâțâind în același timp cu limba lui groasă, de parcă Ruthie ar fi fost o simplă fată de la țară sau ceva asemănător.

Sora mea a stat locului, lăsându-l să o mângâie. Burdihanul lui Ellis atârna peste cureaua blugilor slinoși și plini de pământ.

— E mai slăbuță decât ceilalți copii ai tăi, Lewis. Poate că asta îi va fi cândva de folos, dar nu o va ajuta cu nimic dacă vei continua să-i vorbești păsăreasca aia a ta.

Tata a mai luat un gât de apă, întinzându-i apoi găletușa lui Ruthie, înainte să îi pună o palmă pe spate, făcându-i semn să se apropie de mine și lui Ben să se îndepărteze de domnul Ellis. În vreme ce Ruthie se apropia, puteam auzi cum pleoscăie apa rămasă în găletușă. Când Ben s-a întins după toartă, am înșfăcat găletușa și mi-am turnat toată apa rămasă în cap. Am început să tușesc și să scuip când câțiva stropi mi-au intrat în gură, făcându-mă să-i înghit fără să vreau. Ruthie s-a ghemuit la pământ, încât să mă frece pe spate așa cum o văzuse de o mie de ori pe mama făcând.

Cândva în jurul prânzului, tata a venit cu camioneta albastră să adune culegătorii flămânzi. Odată ajunși pe câmpul din apropierea taberei, mama le-a împărțit sendvișuri cu parizer. Pâinea era uscată și se lipea de cerul gurii. Uneori aveam și ketchup sau muștar, însă de obicei primeam doar pâine și parizer. Când mama nu se uita, scoteam parizerul și aruncam pâinea la ciori. Dacă m-ar fi văzut, ar fi pus mâna pe o bătă zdravănă. Mama

nu suferea defel risipa, cel puțin nu atunci când avea de hrănit atâtea guri, familia plus muncitorii din tabără.

În ziua aceea, eu și Ruthie ne-am așezat la marginea câmpului, pe bolovanul nostru. Ne plăcea să zăbovim acolo, în vreme ce băieții umblau lelea, bucurându-se de cele câteva minute de libertate, repezindu-se până la lac pentru o scurtă bălăceală sau pupând câte o fată. Mae se și pusese să pregătească cina – de obicei, o tocană de cartofi cu carne gătită afară, sub soarele pregătit să asfințească. Cum trebuia să hrănim toată tabăra, dura ceva să cureți cartofii. Sora mea mai mare se plângea întruna, iar uneori își lua picioarele la spinare. Făcea autostopul până la Bangor, fără să-i pese că tata își va face griji, iar mama se va înfuria. Revenea apoi după lăsarea nopții, oferindu-ne mie și lui Ruthie, în secret, dropsuri. Niciodată nu o întrebam de unde le obținuse – nici că ne-ar fi păsat. Gustul acela de zahăr candel presărat cu o pudră amăruie ni se părea minunat. Dropsurile ni se lipeau de dinți. De fiecare dată, mama se răstea puțin la ea, Mae stând spășită și ascultând-o cum o face cu ou și cu oțet. În următoarele două săptămâni, redevenea fata bună și săritoare, după care iar își lua tălpășița. Pe vremea aceea, nu puteai ști niciodată ce năzbâtie avea să mai facă.

Nimeni nu-și amintește să o mai fi văzut pe Ruthie în ziua aceea, după ce mi-am aruncat feliile de pâine la ciori și mi-am dus arătătorul la buze:

— Să nu-i spui mamei, Ruthie!

— Nu o să te pârăsc niciodată, Joe.

Glasul ei era moale, iar pe chip i se întipărise o expresie tăcută, gânditoare. Ce chestii ciudate îți poți aminti când ceva se petrece anapoda! Lucruri pe care nu le-ai fi reținut niciodată într-o zi obișnuită ajung să ți se fixeze în memorie pentru totdeauna. Țin minte că Ruthie purta o rochiță de vară moștenită de la fetele mai

mari. Când a ajuns să o poarte, pânza din care era croită se subțiasse și era plină de petice. Oricum, era prea largă pentru trupul ei sfrijit. Albastrul original era acum presărat cu petice roșii și verzi, ba chiar și cu o bucată de catifea reiată, cusută chiar sub braț, provenind de la pantalonii mei de lucru din vara precedentă. Îmi amintesc chipul ei – chipul mamei: atât de mult semănau, încât toată lumea observa acest lucru – în timp ce se uita într-o parte, privind o cioară cum plonjează ca să înhațe pâinea aruncată de mine puțin mai devreme.

Am alergat să arunc pietre în apă, cum făceam de obicei după ce îmi terminam sendvișul și înainte să mă întorc pe câmp. Nici prin cap nu mi-ar fi trecut că Ruthie avea să plece pe coclauri. După ce termina de mâncat, întotdeauna stătea pe loc, privind păsările și așteptând-o pe mama sau pe Mae să o ia de acolo. Când tata a trecut prin apropiere cu camioneta plină de culegătorii care urmau să revină la lucru, nu a observat absența ei. Abia când mama, văzând că Ruthie nu se întorsese să o ajute pe Mae, s-a dus la piatra aceea ne-am gândit că s-a întâmplat ceva. Mama a început să o strige, crezând că sora mea pur și simplu se fofilase, ca să nu muncească, cu toate că așa ceva nu îi stătea deloc în caracter.

— Ruthie! Ruthie! Haide odată, fetițo, ieși, să te văd!

Mama se plimba pe lângă copaci, când tata și-a făcut apariția cu mașina goală. A încetinit, urmând-o pe mama pe drumul denivelat.

— Ce s-a întâmplat?

— Ruthie a dispărut. Când o găsesc, am de gând să o tăvălesc prin catran pentru că m-a făcut să mă îngrijorez în halul ăsta.

Tata a zâmbit, apoi a închis geamul din partea dreaptă a mașinii, ca să oprească praful și muștele să